

Jankó István

Iskolaérettség- éretlenség logopédus szemmel



Nem minden gyermek lesz azonban **iskolaérett** 6 évesen. Sok szülőnek problémát jelent eldönteni az iskolakezdés időpontját. Bizonytalanok, hogy vajon gyermekük elég érett-e az iskolai követelmények teljesítésére. Felelősen kell dönteniük, hiszen ez csemetéjük egész életét befolyásolhatja.

A nagycsoportosok szülei sok esetben az első „mérőkövető” érzik azt, hogy gyermeküket érettnak tartják-e szakemberek az iskolai élet megkezdésére. Ha nem, akkor azt gondolhatják, hogy gyermekük nem elég okos, ügyes. Pedig ez egyáltalán nem ezt jelenti!!!

Nagyon lényeges, hogy gyermekük iskolaéretten lépjen iskolába! Ezért, ha bármilyen kétség merül fel ezzel kapcsolatban, kérjék szakemberek segítségét! Az óvodák és a szülők kérésére a Pedagógiai Szakszolgálatok szakemberei végzik el az iskolaérettségi vizsgálatot. Szülői kérésre vagy a nevelési tanácsadó javaslatára még egy évig óvodában maradhatnak a gyermekek. Ha a gyermek nem járt óvodába, ez a vizsgálat kötelező.

Mi a jelentősége a megfelelő időben történő iskolakezdésnek?

Az „iskolás élet” igen nagy kihívást, sokkal nagyobb terhelést jelent a nebulók számára. A gyermekek életében jelentős változás történik. Az iskolai időbeosztásban háttérbe szorul a kicsik fáradékonyságának, ritmusának figyelembe vétele. Az új élethelyzet izgalmas, de ugyanakkor számos terhet is jelent az óvoda játékos, szabadabb világával szemben. Fontos, hogy a gyermek készüljön arra, hogy iskolás lesz.

A túl korai iskolakezdés kudarcokat szül, kialakul egy „ördögi kör”, újabb és újabb sikertelenség éri a gyermeket. Ezek kedvezőtlenül befolyásolják haladását, illetve magatartási problémákat okozhatnak. A kezdeti nehézségek alapvetően kihatnak a gyermek tanuláshoz való viszonyára, így egész életére is.

Iskolás még hosszú évekig lehet. Ha feladattudata kialakulatlan, figyelme nem elég tartós, illetve könnyen elterelődik, valamely részképességben, vagy esetleg több területen is elmaradás tapasztalható, akkor még maradjon az óvodában.

Az iskolaérettség összetett fogalom, a gyermek egész személyiségének fejlettségét foglalja magában. A gyermeknek testileg, pszichés és szociális szempontból egyaránt alkalmasnak kell lennie az iskolai élet megkezdésére.



Az olvasás, írás, számolás elsajátításához szükséges pszichikus funkciók

● **Vizuális területen**

- *alak, forma, méret, szín pontos felfogása*

A betűk felismeréséhez, vagyis az olvasáshoz nélkülözhetetlen képesség, ennek segítségével tud a gyermek betűket felismerni, megkülönböztetni, másolni.

- *összetartozó részek értelmes egészként való észlelése (Gestalt- látás)*
Egységben látást jelent, a gyermek képes részekből kirakni az egészet. Egy betű képe több részből áll össze, mégis a részletekből összeáll az egész kép, vagyis a teljes betűkép. Ezen a képességen múlik, hogy felismeri a betűt, tudja összeolvasni a betűket szavakká. Pl. a nagy K betű I és / és \ és – vonalakból áll.

- *megadott formák, színek megtartása, kiemelése egy képi környezetből (alak- háttér észlelése)*

Fontos, hogy a gyermek képes legyen a számára lényegest elkülöníteni a lényegtelenről, egy bizonyos vizuális ingert ki tudjon emelni a környezetéből, pl. rajzot a háttérből, adott betűt a szóból. Nélkülözhetetlen, hogy ki tudja választani a számára fontos információt, el tudjon vonatkoztatni a zavaró körülménytől, meg tudja különböztetni az alakot a háttértől. Ha erre nem képes, akkor a háttér pl. egy kép elvonja a figyelmét az olvasott szövegről.

- *alakállandóság*

Segít, hogy a gyermek jól felismerje a formákat színtől, iránytól, térbeli helyzettől függetlenül.

- *adott tárgyak térbeli helyzetének, téri irányoknak helyes felismerése*

A téri irányok megkülönböztetése, ismerete az olvasás- és írástanulás nélkülözhetetlen képessége. Ha egy gyermek bizonytalan az iránydifferenciálásban, akkor a betűket sem fogja tudni jól megkülönböztetni, olvasni, leírni.

Hiszen nem mindegy, hogy d-b, p-b. Felcserélheti a szótagokat, esetleg visszafelé olvashat, vagy tükörírással írhat.

- *vizuális információk sorbarendezése, szekventálása*

Az olvasás és az írás is meghatározott szabály szerint alkotott sor kódolása. A sorrend teljesen megváltoztatja egy szó jelentését, pl. kép-pék. ól-ló. Ebből következik, hogy a soralkotási készség megfelelő működése elengedhetetlen feltétele a sikeres olvasás- írástanulásnak.

● **Auditív területen**

- *a hallott információk pontos észlelése, megkülönböztetése*

6 éves korra kialakul az egyes hangok elkülönítésének a képessége, ilyen pl. a hosszú-rövid, zöngés-zöngétlen, képzésmódban hasonló hangok differenciálása. Ez a képesség a helyesíráshoz nélkülözhetetlen.

- *analizáló-szintetizáló képesség*

Azt jelenti, hogy a gyermek képes-e hangokra bontani a szót, illetve összeilleszteni a hangokból. Ez előfeltétele az összeolvasás és az írás megtanulásának. A képesség gyengesége esetén olvasás- és írásnehézségek jelentkeznek.

- *adott hangok egymásutániségének helyes felismerése, hangcsoportok egységbe foglalása*

● **Koordinált működés a nagy- és finommozgások területén**

- *összerendezett nagymozgások*

A nagymozgások (kúszás, mászás, járások, futás, ugrás) valamint az egyensúly gyakorlatok, labdával való mozgások nem megfelelő kivitelezése az idegrendszer éretlenségére utal, ami megnehezíti az olvasás-írás tanulását.

- *megfelelő szem-kéz koordináció*

A szem és a kéz harmonikus együttműködését jelenti. Megléte szükséges ahhoz, hogy a gyermek írás során kitartóan tudja követni és szabályozni a kéz mozgásait. Az iskolás gyermek akkor tud a vonalközben írni, ha a szemével úgy tudja követni a keze mozgását, hogy közben nem a kezére, hanem a leírt szövegre néz.

- *érett finommotorika*

A jól irányítható kéz előfeltétele az írástanulásnak.

- *grafomotoros fejlettség*

A grafomotorika a kéz író- rajzoló mozgása. A kivitelezést és a koordináltságot a kézizomzat és a kéztőcsontok fejlettsége határozza meg. A helytelen ceruzafogás, görcsös ceruzahasználat nehezíti az írástanulást. A kézfej izmainak görcsös mozgása sok erőfeszítést kíván a gyermektől, hamarabb el is fárad. Később, amikor megnövekszik az írás mennyisége és tempója, még tovább nőnek a gyermek nehézségei, hátrányai.

● **A látott, hallott információk összekapcsolásának képessége, motoros visszaadása** (a keresztcsatornák együttműködése)

Egy érzékelési módon szerzett ismeretet egy másik érzékelési módon reprodukálunk. Az a folyamat, amikor a látott, hallott, vagy tapintott, esetleg emlékképekben tárolt ismereteket képi formában jelenítjük meg vagy egy jelsorral: az írással, illetve ha elmondjuk, mit látunk, hallunk, tapintunk. E képesség fejletlensége esetén nehézség jelentkezhet a tollbamondásnál, esetleg a szóban történő felelésnél.

- **Rövid idejű vizuális- és verbális memória megfelelő terjedelme**

Az eredményes iskolai munkához nélkülözhetetlen, hogy a gyermek hosszú- és rövidtávú, vizuális (látott) és auditív (hallott) emlékezete jól működjön. Az óvodáskorú gyermeknél a szülőnek, pedagógusnak észre kell venni, ha a gyermek nem emlékszik vissza mesékre, szereplőkre, eseményekre, illetve ha verseket, dalokat, mondókákat nem tud felidézni, vagy csak nagyon nehezen. A nem megfelelően működő hallási emlékezet esetén a gyermek nem fogja tudni megjegyezni az utasításokat, de a tananyag bevételeiben is problémái lesznek. A vizuális emlékezet nehézségeinél, amikor több betű képét megtanulták már, akkor meg kell tudni jegyezni és emlékezni pl. az „e”, a „é” betűk képére, másképp nem fog tudni olvasni.

- **Szándékos figyelem**, kb. 10-15 perc figyelem- koncentráció

A tartós és koncentrált figyelem nélkülözhetetlen az iskolában az ismeretszerzéshez. Az a gyermek, akinek figyeleme könnyen elterelődik, nem tud koncentrálni, az a tananyagot is csak részleteiben, esetleg egyáltalán nem képes felfogni.

Az éretlenség megfigyelhető tünetei

A beszéd alaki- és tartalmi zavara, a beszédészlelési- és megértési folyamatok zavara

A megfelelő nyelvi fejlettség egyik alapja. Az ép nyelv- a megfelelő kifejezőkészség és hetetlen feltétele az írás- ol-

Anyanyelvi fejlettség

Az iskolaérett gyermek készített mondatokban kifejez- zet, a család szerepe igen lé- nek, beszélgetnek, a gyermek nyilvánulásai is szegényesek lesznek. A televízió gyors információáramlása

nem alkalmas arra, hogy gyermekünk nyelvi készségét fejlessze! *Mesével, bábozással, mondókázással, énekléssel, mozgásos játékokkal azonban gazdagíthatjuk gyermekünk nyelvi fejlettségét.*

Jellemző lehet:

- szegényes beszédprodukció; legfeljebb egyszerű, tömondatokat alkot
- nehézkes mondatalkotási készség, eseményképről csak felsorolást tud adni, beszélgetést nem tud folytatni, illetve nem tud abba bekapcsolódni
- grammatikai fejletlenség, jellemző a morfológiai szabályrendszer zavara

hibázik pl. a szórendben

a ragozásban

az alany –állítmány egyeztetésénél



az iskolában való megfelelés használat, a gazdag szókincs, a tiszta artikuláció elenged- vasás elsajátításának.

nem megfelelő szintje

pes gondolatait bővített, ösz- ni. A szociokulturális környe- nyeges. Ahol keveset mesél- kifejezőkészsége, nyelvi meg-

a toldalékolásban

pl. Lók vannak az istállóba.

- a nem megfelelő nyelvi környezet hatására a grammatikai hibák mellett nyelvhelyességi hibák is előfordulnak, pl. „Innák vizet.”

Szegényes szókincs

Aktív szókincs, amit használunk- passzív, amit megértünk, de nem használunk nap, mint nap. Ez mindig bővebb.

- 3 évesen kb. 900-1000 szó
- 6 évesen kb. 2600- 3000 szó

A szókincs fejlődését lényegesen befolyásolja a szociokulturális környezet, a család. A verbálisan ingerszegény környezet eredménye→

- szegényes szókincs, kevés az aktívan használt szó
- szótalálási nehézség (nem tudja a gyermek a megfelelő pillanatban az adott szót felidézni)
- absztrakt szókincs alacsony szintje
- gyakori visszakérdezések, ismétlések

Miért fontos?

Az iskolai beválásban fontos, hogy a gyermek megértse a szavak, mondatok jelentését.

Olvasásnál jelentést tulajdonítunk az olvasott szavaknak. A jelentést az értelmelési háttérből hívjuk elő. Amelyik szó nincs a szókincsünkben, azt nem tudjuk előhívni.

Ilyenkor betűnként kell végigolvasni, ami az olvasási tempót is lassítja. Megfelelő szókincs birtokában a szó jellegzetes betűihez hozzárendeljük a jelentést a mentális lexikonból.

Tüneti megnyilvánulások az artikuláció és a beszédmotorika területén

Élettani pöszeség: Az a jelenség, amikor a beszélni kezdő gyermek pontatlanul, hibás artikulációval beszél. Ennek a jelenségnek az oka elsősorban, hogy a gyermek a beszédmozgások kivitelezésében még nem elég ügyes. A normál beszédfejlődés természetes velejárója. Fontos, hogy az „élettani pöszeséget” nem tekintjük beszédhibának.

Az élettani pöszeség nem érint minden gyermeket, előfordul, hogy a beszélni kezdő gyermek tiszta artikulációval beszél. Megfelelő akusztikus és motoros fejlődés esetén kb. 5. éves korra autokorrekciónal javul, önmagától eltűnik, ezért nem kell a gyermeket terápiában részesíteni.

- a nem tiszta kiejtés

Gátolhatja a betű-hang megfeleltetés kialakulását. Ez azt jelenti, hogy az olvasás- írás tanulása során a betű képehez rendeljük az adott hangot. Ez a folyamat sérül, ha az artikuláció nem megfelelő, pl. adott hang helyett egy másik hangot ejt a gyermek. Ebből következik, hogy a beszédhiba nehezítheti az olvasás- írás megtanulását.

A hibás ejtés lehet: - torzítás →torzan képezi a gyermek az adott hangot, pl. az „sz” hang ejtésekor kidugja a nyelvét a fogsora közé

- hangcsere→más hangot ejt adott hang helyett, pl. az „s” hang helyett „sz” hangot (sapka-szapka)
- nem ejti az adott hangot

Gyakran megfigyelhető az artikulációs izmok renyhesége, ügyetlenek az artikulációs mozgások.

- elhúzódó, makacs pöszeség

A terápia ellenére is nehezen javul a beszédhiba. A hangok nehezen épülnek be a spontán beszédbe. a gyermek nem használja a terápia során kialakított hangokat.

- beszédmozgásokról szerzett emlékképek hiánya, a szájterben való tájékozódás nehezítettsége

A hallott hang, a kiejtést kísérő beszédmotoros érzetek és a látott betű között asszociációs lánc épül ki. Ha jól alakul ki, a lánc egyidejűleg jelenik meg a gyermek tudatában, függetlenül attól, hogy melyik részét aktivizáltuk. Bármelyik láncszem (akusztikus, motoros, vizuális) sérülése azonban az egész folyamatot gátolja.

A beszédészlelés területén

A beszédészlelés megfelelő működése teszi lehetővé, hogy a gyermek felismerje, azonosítsa a beszédhangokat, azok kapcsolódását, hosszabb hangsorokat. Így tanulja meg az anyanyelv szavainak hangzását, képes lesz új szavak felismerésére.” (Gósy 1994.)

- a beszédhangok differenciálása gondot okoz
 - az időtartamok megkülönböztetése nehezített
 - a képzésmódban hasonló hangok elkülönítésének nehézsége
 - a zöngés- zöngétlen hangpárok felismerésének problémája

A magyar nyelvben jelentés megkülönböztető szerepe van a zöngéességnek, ellentétben pl. a szláv nyelvekkel vagy a némettel. Nem mindegy, hogy kép-gép, seb-zseb, tél-dél, teljesen mást jelentenek.

5 éves korban elvárás a zöngéesség, illetve a képzésmódban hasonló hangok megkülönböztető képességének megfelelő működése. Az időtartamokat csak később, 6 évesen kell tudni differenciálni.

- nem észleli a beszédhangok helyét a hangsorban

Nem tudja megállapítani, hogy hol hallja az adott hangot a szóban, az elején, közben vagy a végén.

- nehezen megy a szavak tagolása (hangokra, szótagokra bontás)

FONTOS! A tollbamondás során hallott szöveg helyesírásának alapja a megfelelő hallási differenciálás. Enyhe beszédhibával a gyermek bekerülhet az iskolába, de nem megfelelő hallási differenciálással nem.

A beszédmegértés területén

A beszédmegértés az elhangzó (tehát mások által kiejtett) szavak, szókapcsolatok, mondatok, mondasorozatok jelentésének, tartalmának megértése.” (Gósy 1994.)

A megfelelő beszédmegértés segítségével a gyermek pontosan érti a közléseket, utasításokat a szövegekben, mesékben. Rájön az összefüggésekre, nincs szüksége képi támogatásra.

A gyenge iskolai teljesítmény hátterében beszédmegértési nehézség is állhat.

Társalgási helyzetekben is csak akkor lehet partner a gyermek, ha jól érti társai mondandóját.

- nehézkes mondatalkotás, a gyermek egyszerű társalgást sem tud folytatni

5 évesen a gyermeknek kötetlenül kell tudnia társalogni. Előfordulhat, hogy a szókincse szegényes, észlelési- megértési problémája van. Olyan mintha nem figyelne, nem értené a felé irányuló közléseket.

- nem szívesen hallgat mesét, verset

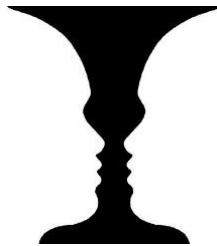
Óvodás korban igen nagy szerepet tölt be a mese a gyermekek életében. Ha valakit ebben az életkorban „nem érdekel” a mese, akkor valószínűleg megértési és/vagy észlelési problémákkal küzd. Azért nem köti le, mert nem tudja követni a történeteket.

Verbális emlékezet területén

A verbális emlékezet a beszédhangokra, szavakra, mondatokra való visszaemlékezés. Működése meghatározza, hogy a gyermek hogyan képes a tananyagot bevésni, illetve felidézni. Szabályok tanulásának, a verstanulásnak is alapja.

- gyenge szóemlékezet- nehezen ismételi ismeretlen szavakat → új szavak tanulása nehezített, illetve több időre van szükség az elsajátításhoz (3-4-szer)
- amit rögzített, nehéz felidéznie
- gyenge szövegemlékezet → nem szívesen hallgat mesét, verset, és nehezen tanulja meg azokat

Nehezen tanulja meg a sorrendben egymást követő elemeket (évszakok, napok).



A vizuális észlelés nehézségei

- a vizuális diszkrimináció fejletlensége

Nehézséget okoz a gyermeknek egy adott ingerre való odafigyelés, annak kiemelése a zavaró háttérből, vagy az egyforma képek megtalálása egy ábrán.

- hasonlóság- különbözőség felismerésének problémája

Az apró részletek megkülönböztetésének képessége igen fontossá válik a betűelemek elsajátításában. Ezért lényegesek a hasonlóság- különbözőség megfigyeltetését szolgáló játékok.

- Gestalt- látás zavara

Nehézséget jelent a gyermeknek egy eseményképről kiemelt képrészlet megkeresése a alapképen.

- a megadott szempont szerinti csoportosítás nehézsége

Szín, irány, nagyság, mennyiség szerint nem tud csoportosítani, pl. a logikai készletből a lyukas formák kiválogatása.

- egyszerre több szempontú csoportosítás nehézsége

Ha egyidejűleg több szempontra kell a gyermeknek figyelnie, akkor ez nehezen megoldható a számára, pl. a logikai készletből a kicsi, nem lyukas háromszögek kikeresése.



A motorium zavarai

- diszharmonikus mozgás és ritmuszavarok

A mozgás, járás ritmusa adja meg a későbbi olvasás ritmusát is.

A gyermek nem tud váltott lábbal lépcsőn menni, vagy nem tud hátrafelé járni

Gyakran kapcsolódnak egyensúlyzavarra utaló jelek → a gyermek gyakran elesik, lábai összeakadnak, futásnál társainak

- éretlen finommotorika, vizuo- motoros koordináció zavara

A kezek harmonikus, kifinomult, összehangolt működése, amely feltételezi a nagymozgások összerendezettségét is.

Gyakori tünet, a gyermek keze ügyetlen varrásnál, fűzésnél, gombolásnál, vágásnál, vonalvezetésnél.

Az óvodai kreatív manipulálás alapozza meg a megfelelő nyomatékot és betűméretet, a jó sortávot!

- grafomotoros fejletlenség

Gyakori tünet

- görcsös ceruzafogás
- túl gyenge/erős nyomaék
- nem megfelelő ujjpozíció, nem megfelelő ceruzafogás



A saját test ismerete, a testséma zavarai

A testséma fejlesztés célja: segítse a gyermek önmegismerését, a saját magáról alkotott kép minél teljesebb felépítését.

A síkban való tájékozódás előfeltétele a saját testről való megfelelő tudás. Az olvasás – írás elsajátításában fontos, hogy a gyermek milyen ismeretekkel rendelkezik saját magáról. A magáról alkotott hiányos kép kihat a külvilágról szerzett ismeretekre.

A testkép mellett az irányokkal és azok nyelvi megfelelőjével is tisztában kell lennie.

- bizonytalanság a testrészek megmutatásakor, megnevezésekor

A saját test nem megfelelő ismeretének eredménye

- felesleges mozdulatok
- mozgásbiztonság hiánya
- rossz téri tájékozódás

- a mozgások utánzása nehézséget okoz, a mozgásból hiányzik a harmónia.

A gyermek a lemásolandó mozdulatokat tükörképben mutatja, vagy mozdulatai bizonytalanok.

Előforduló mozgásos hibáit nem veszi észre, nem érzi a mozgást.

Mozgása túl kapkodó vagy túl lassú.

- Szegényes emberrajz

- ha a gyermek tisztában van saját testével, ez a rajzában is meg fog jelenni

- a végtag nélküli, nem megfelelő helyen összefüggő végtagokkal rajzolt ember testséma zavart jelez



A téri tájékozódás, térészlelés zavarai

A gyermek már nem a saját testén, hanem ahhoz viszonyítva a térben tájékozódik. A névutókat is helyesen kell alkalmaznia az irányhármasságnak megfelelően.

Biztos téri ismeret birtokában nem fogja keverni, megfordítani a betűket, számokat, mert felismeri a formát alkotó elemek egymáshoz való viszonyát

- A névutók, téri relációk hibás használata

- nehézséget okoz a névutók, a jobb- bal irányok gyakorlati alkalmazása

- a helyes alkalmazás feltétele ezen szavak megléte a passzív szókincsben

- Nehezen tájékozódik a körülötte lévő térben

- nem tud végrehajtani egyszerű téri relációt tartalmazó utasításokat

- Téri emlékezete fejletlen

- nem képes egy korábban végigjárt útvonalat felidézni

- nem tud korábban megfigyelt kétdimenziós ábrát térben, emlékezetből felépíteni



Kialakulatlan laterális dominancia

Négy-hat éves korban alakul ki az elsődleges dominancia, amely az idegrendszer érésével még változhat. Hétéves korban előfordulhat egy átmeneti instabil állapot, amely sajnos sok kisgyermeknél épp egybeesik a beiskolázás időszakával

Az idegrendszer működése szempontjából kedvező az egyoldali szem – kéz – láb dominancia

Éretlen idegrendszeri működésre utal a keresztezett dominancia, amikor a domináns fül, szem, kéz, láb nem azonos oldalon van. A gyermek például balkezes, de a domináns lába a jobb, és a domináns fül és szem is a jobb oldalon van.

Kétkezesség- a pszichomotoros egyensúly szempontjából kedvezőtlen, mert a mozgások összerendezettsége megkívánja az egyik oldali dominanciát. A dominancia zavara hátráltatja a jobb és bal irányok egyértelmű megkülönböztetését. A dominancia kialakulásakor ugyanis az erősebben használt oldalon – a gyakoribb kinesztetikus ingerek miatt – erősebb izomtónus lép fel, amely hozzásegíti a gyermeket a jobb és baloldal megkülönböztetéséhez. Ha ez az inger túlsúly hiányzik – mert a gyermek nem következetes az oldalak használatában -, akkor nehezebben tanulja meg a térben, a síkban és saját testén a jobb és bal oldalak megkülönböztetését.

A kialakulatlan dominancia általában együtt jár a téri tájékozódás, a mozgás zavarával

A határozott dominancia kialakítására kell törekedni, mert olvasási nehézségek alakulhatnak ki.

A szerialitás, a sorrendiség zavarai

A beszéd, a nyelv, az olvasás, írás megtanulásához elengedhetetlen a sorrendiség észlelésének megfelelő működése. Ez nem választható el a mozgásos, a látási, ill. a hallási észlelés területeitől.

A jó időbeli tájékozódás teszi lehetővé, hogy helyesen tudja érzékelni a gyermek az idő múlását, és ezt nyelvileg ki tudja fejezni.

A beszéd is szerialitásra épül. Ennek jó működése biztosítja az új szavak, az idegen nyelv megtanulásában.

Tünetek:

- események sorrendjének megállapítása nehezített, illetve összekeveri az eseményeket
- nehézséget okoz egy nap eseményeinek a bemutatása, egy zajsor sorrendjének elmondása
- nehézséget okoz a hangok, a szavak egymásutánisága, nem tud a megadott szavakból mondatot alkotni
- időbeliséget kifejező fogalmak hiánya; ma, tegnap, holnap fogalmak, a napszakokat, a hét napjait, az évszakokat jelölő fogalmak helytelen használata
- megfigyelhető ritmuszavar, a gyors- lassú helytelen használata

Figyelmi funkciók zavarai

- Szórt figyelem, gyenge koncentráció képesség
- Könnyű elterelhetőség, rövidtávú figyelem
- a gyermek figyelme nehezen rögzíthető, könnyen elterelődik
- szándékos figyelme, feladattartása nem kialakult
- képtelen tartós tevékenységre
- munkatempója kapkodó